

DEBATT

Delta på våre debattarenaer i papiravisen og på h-debatt.no
Tlf. 52 72 00 00

Adresse:
Debatt, Haugesunds Avis,
Postboks 2024, 5504 Haugesund
Epost: debatt@h-avis.no

Haugesunds Avis

- Skriv kort og poengtert.
- Vanlige innlegg, maks 350 ord. Kronikker, maks 550 ord (3000 tegn)
- Innlegg må undertegnes med fullt navn. Oppgi adresse og telefonnummer.
- Haugesunds Avis forbeholder seg retten til å forkorte/redigere innlegg.

Vi er alle skuffet over Pisa

Kronikk

Lars Vavik
Professor, avd. for lærerutd.
Høgskolen Stord/Haugesund

Det er spesielt å være til stede på utdanningsmesser, der læreryrket blir presentert som alternativ til å jobbe i den industrien som er dominerende i vårt distrikt. Konsekvensen er at «konkurrentene» gjør rent bord og tiltrekker seg alle studenter som viser realfagsinteresse. Få velger å bli lærer. På 60-tallet har vi eksempler på at ordføreren i bygda kom med blomster og gratulasjoner til de som kom inn på lærerutdanning. På 70 og 80-tallet var det kamp hver vår om å bli en av de 120 studentene som fikk plass på lærerskolen.

I 2014 frykter vi at det blir vanskelig å fylle 20 studieplasser, særlig hvis opptaksgrensen blir satt til 4 i matematikk - da er det krise.

Vi må være enige med vår nye statsminister som sier «Skal du lære vekkt matematikk, må du ha skjont det selv». Men ingen har noen trylleformel som umiddelbart viser igjen i økt opptak nå til våren.

Derfor satses det på det mulige - et gigantisk etterutdanningsprogram i matematikk for 10.000 lærere. Men hvem skal være lærernes lærer? Det er mangel på realfagslærere. Konkurransen om nyrekruttering er hard.

Erna Solberg sier også «de dårlige norske prestasjonene i matematikk skyldes tiår med lite satsing på faget».

Det vi i Norge er mest kjent for i denne perioden er storsatsing på IKT i skolen. Ingen andre land har digital kompetanse som en grunnleggende ferdighet ved siden av det å regne, lese og skrive.

Ingen andre land har et eget kompetansenettverk for IKT i skolen, og årlig testing av lærernes og elevenes «digitale tilstand» og med påbud om å være digital i alle fag hver dag.

PISA-undersøkelsen viser at norske 15-åringer har best tilgang til datamaskiner i OECD-området. Flere elever i Norge enn i andre land bruker Internett til å chatte, delta på sosiale medier og surfe på nettet. I PISA-undersøkelsen er sammenhengen mellom at elevene bruker IKT og faglig utbytte uklare og varierer fra år til år.

ELEVSVAR: En stor prosentdel av elevene i Norge sier de har problemer med å takle eller kontrollere sine digitale vaner. Dette er den faktoren hvor forskjellen er størst mellom Norge og Finland, skriver kronikkforfatteren. **ARKIVFOTO: LISE ÅSERUD/SCANPIX**

Elevene mener at lærerne ikke forklarer begrepene godt nok og ikke bidrar til å skape interesse for faget.

Det er med stor overraskelsen vi kan lese at den mest supermoderne skolen i Hordaland etter tre år med satsing på IKT og realfag ligger under fylkes- og landsgjennomsnittet i både matematikk, fysikk, kjemi og biologi. (Se Fanaposten 27. september 2013)

At bruk av IKT både kunne ha positive, men også negative sider, var en av årsakene til at HSH fikk tilsagn på et stort forskningsprosjekt fra Norges forskningsråd, med deltagelse fra de fremste universiteter i USA og Norden. Det begynner etter hvert å avtegne seg et bilde som forklarer en del av den vanskelige situasjonen lærerne står i.

Etter å ha analysert 4000 elevsvar ser vi noen interessante trekk. En stor prosentdel av elevene i Norge sier de har problemer med å takle eller kontrollere sine digitale vaner. Dette er den faktoren hvor forskjellen er størst mellom Norge og Finland.

Går vi bak statistikken og kommer nærmere innpå elevene, tegnes det et bilde som må sies å være overraskende og nesten vanskelig å ha full tiltro til. Vi observerer at følgende regel ved Grankulla Samskole i Helsingfors stort sett blir overholdt:

«Vi håller våra mobiltelefoner och PC stängda under lektionstid».

Et tilsvarende intervju med elever i 9. klasse i vår region viser et annet mønster:

J1: I timen så sitter jo de fleste og ser på Facebook og sånne ting.

G1: Vi sitter mye og spiller i timene. Vi avtaler ofte det i bussen at vi skal spille.

G2: Læreren kommer inn og sier: «Nå skal vi ha matte».

Intervjuer: Og da bruker du PC-til oppgaveløsning i matematikk?

G2: Nei, for det er jo dritkjedelig. Da hører jeg på musikk, YouTube og Spotify.

Før var elevenes fravær synlig ved at kroppen ikke var til stede i klasserommet når klokka hadde ringt.

Som elev hadde vi også våre mentale fluktruter. Men vi trækker så fullstendig feil når dette sammenliknes med å være «fraverende til stede» via sin egen PC eller mobil over internett.

Skaperne av disse mediene er profesjonelle på sitt felt, og de bruker svært så effektfulle virkemidler for å fange barn og unges oppmerksomhet i sosiale medier og spill.

Internett gir markedsførere en mer direkte adgang til elevenes sosiale liv, og de ser at samhandling med venner er viktig. Den kommersielle delen sniker seg umerkelig inn.

Tiden som brukes på digitale medier står i kontrast til det langsiktige læringsarbeidet i skolen. Vi er altså vitne til en motivasjonskonflikt mellom det

umiddelbart tilfredsstillende ved å oppdatere sin profil på Facebook, svare på venneforespørsler og delta i nettbaserte spill, og det å arbeide med skolens langsiktige målsettinger.

Det rapporteres i PISA-undersøkelsen at norske elever har lav utholdenhet for å jobbe med matematikk - lavere enn gjennomsnittet i OECD og lavest i Norden. Heldigvis ser mange elever problemet selv, men føler seg fanget mellom to verdener. De har ambisjoner om å gjøre det bra i skolen, og ber om hjelp. Da er det håp.

Det er forskjell på lærernes status og relative lønn i de land vi sammenlikner oss med. I Finland er lærerutdanning høyest prioritert, deretter kommer medisin og andre yrkesutdanninger. Her kan du ikke praktisere som lærer eller lege uten mastergrad.

Norske elever fortjener å lære mer matematikk gjennom de ti årene de går i grunnskolen. Det kreves faglig sterke lærere som er sikre i matematikkfaget, og som er gode til å vise hver enkelt elev hvorfor matematikk er relevant for nettopp dem.

Det er nettopp her vi kommer aller nederst på stigen av alle land som er med. Elevene mener at lærerne ikke forklarer begrepene godt nok og ikke bidrar til å skape interesse for faget.

Dersom dette svikter, og vi tar PISA-undersøkelsen innover oss - lav utholdenhet til å jobbe med matematikk og høy aktivitet på digitale medier, har vi en svært uheldig kombinasjon.